

PRESUDA SUDA

22. ožujka 1977.(*)

U predmetu 74/76,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Pretore di Milano (III. građansko vijeće) (Italija) u postupku koji se pred njim vodi između

Iannelli & Volpi S.P.A., Milano,

i

poduzeća Paolo Meroni

o tumačenju članaka 30. i 95. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: H. Kutscher, predsjednik, A. M. Donner i P. Pescatore, predsjednici vijeća, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco i A. Touffait, suci,

nezavisni odvjetnik: J.-P. Warner,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Rješenjem od 25. lipnja 1976., koje je Sud zaprimio 26. srpnja 1976., Pretore di Milano uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u više pitanja o tumačenju članaka 30. i 95. Ugovora.

Pitanja su postavljena u glavnom postupku između talijanskog kupca uvezenih tapeta, kao tuženika, i talijanskog prodavača, kao tužitelja, koji je dotičnom kupcu zaračunao dio nameta koji je Ente nazionale per la cellulosa e per la carta (u daljnjem tekstu: ENCC) prethodno, prilikom uvoza robe u Italiju, platio na temelju Zakona br. 868 od 13. lipnja 1940. (Gazzetta Ufficiale br. 170 od 22. srpnja 1940.), Zakona br. 168 od 28. ožujka 1956. (Gazzetta Ufficiale br. 79 od 3. travnja 1956.) i Ministarskog dekreta (Decreto ministeriale) od 3. srpnja 1940. (Gazzetta Ufficiale br. 175 od 25. srpnja 1940.).

- 2 ENCC je subjekt talijanskog javnog prava čiji je cilj poticanje i reguliranje, osobito putem subvencija, proizvodnje celuloze i papira u toj državi članici.

Veliki dio potpora kojima upravlja ENCC čine subvencije novinskim izdavačima koje potonjima omogućavaju da papir koji se kupuje od proizvođača papira i koristi u izdavačke svrhe pribave po nižoj cijeni.

Djelatnosti ENCC-a financiraju se nametima na celulozu, papir i karton iz nacionalne proizvodnje koji se ubiru u različitim stadijima proizvodnje ili stavljanja na tržište tih proizvoda kao i pri uvozu sličnih uvoznih proizvoda.

- 3 U skladu s gore navedenim talijanskim propisima, uvoznik može dio nameta koji je platio ENCC-u prenijeti na krajnjeg kupca.

Kako bi opravdao svoje odbijanje da plati dio tog nameta, tuženik u glavnom postupku ističe, prvo, da je, sagleda li se u cjelini, mehanizam dodjele potpora koji je uveden dotičnim propisima nespojiv s Ugovorom jer se njime krši članak 30. Ugovora, tako da taj mehanizam ne može biti pravna podloga za ubiranje nameta čije se plaćanje zahtijeva od tužitelja u glavnom postupku pa, posljedično, potonji ne može dio tih nameta prenijeti na svojeg kupca i, drugo, da sam sporni namet predstavlja diskriminirajuće unutarnje oporezivanje koje je protivno članku 95. Ugovora.

- 4 Treba napomenuti da navodna povreda članka 30. proizlazi iz činjenice da je u to vrijeme dodjelu subvencija koje su novinskim poduzećima omogućavale da po jeftinijim cijenama pribave novinski papir ENCC uvjetovao time da novinski papir mora biti proizveden u Italiji ili da ga uvozi ENCC, za razliku od novinskog papira koji se izravno uvezio iz druge države članice.

Što se tiče nameta koji ubire ENCC, povreda članka 95. Ugovora proizlazi iz okolnosti da se osnovica za izračun nameta na papir i karton ili papirnate proizvode (uključujući tapete) razlikovala ovisno o tome jesu li oni bili proizvedeni u Italiji ili uvezeni.

- 5 Postavljenim se pitanjima u biti želi saznati može li nacionalni sud, kada je pozvan odlučiti o spojivosti sustava državnih potpora u smislu članka 92. Ugovora ili nekih aspekata toga sustava s Ugovorom, uzeti u obzir možebitnu povredu članka 30. i 95. i, ako može, koji kriteriji omogućavaju da se utvrdi jesu li u slučaju kao što je ovaj navedeni članci doista i bili prekršeni.

Valja napomenuti da se ta pitanja odnose na situaciju koja je postojala prije nego što je dotični sustav potpora izmijenjen po nalogu Komisije na temelju ovlasti koje su joj dodijeljene člankom 93. stavkom 2. Ugovora, a koju izmjenu je talijanska država uvela 1. siječnja 1974.

Prvo, drugo i treće pitanje

- 6 Prvim se pitanjem pita predstavlja li „sustav subvencija koji uključuje subjekt javnog prava i koji se temelji na nacionalnim propisima koji (za razmatrano razdoblje) omogućavaju domaćim izdavačima da po sniženim cijenama pribave novinski papir koji su proizveli isključivo nacionalni proizvođači papira, dok se novinski papir koji se uvozi iz država članica može kupiti samo po punoj cijeni jer za njega nije moguće

dobiti nikakvu subvenciju, mjeru s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza koje je zabranjeno člankom 30. i susljedičnim člancima Ugovora o EEZ-u”.

U vezi s tim pitanjem valja napomenuti da iz prethodno navedenih elemenata proizlazi da na to pitanje treba odgovoriti uzimajući u obzir činjenicu da su se u dotično vrijeme novinama uskraćivala prava na potporu samo na papir koji je bio uvezen izravno, a ne posredstvom ENCC-a.

Drugim se pitanjem želi utvrditi jesu li zbog „toga što bi gore naveden sustav subvencija mogao biti nezakonit u smislu članka 30. Ugovora o EEZ-u ili drugog pravila Zajednice (osobito Direktive br. 70/50/EEZ od 22. prosinca 1969.), uzimajući u obzir činjenicu da se sustav financira parafiskalnim nametima na papirnate proizvode koji se uvoze iz drugih država članica, ti nameti nezakoniti u mjeri u kojoj se oni plaćaju na uvezene proizvode, s obzirom na to da se oni ubiru za financiranje aktivnosti koja je protivna odredbama Ugovora i stoga nezakonita”.

Trećim se pitanjem pita „jesu li u slučaju potvrdnog odgovora na prva dva pitanja pravila iz članka 30. i susljedičnih članaka Ugovora o EEZ-u izravno primjenljiva te dodjeljuju li ona uvoznicima proizvoda iz Zajednice pravo tražiti povrat plaćenih nameta (i od kojeg datuma)”.

7 Na sva tri pitanja treba dati zajednički odgovor.

8 Članak 30. Ugovora, kojim se zabranjuje svako količinsko ograničenje uvoza ili mjera s istovrsnim učinkom, odnosi se, s jedne strane, na one mjere kojima se uvoz zabranjuje potpuno ili djelomično i, s druge strane, kao što je navedeno u Direktivi Komisije br. 70/50/EEZ od 22. prosinca 1969. (SL L 13 od 19.1.1970., str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 21., str. 3.), na „mjere, osim onih koje se primjenjuju jednako i na domaće i na uvezene proizvode, koje ometaju uvoz koji bi se inače mogao provesti, uključujući mjere koje otežavaju uvoz ili ga čine skupljim od prodaje domaćih proizvoda”.

9 Ma koliko široko bilo područje primjene članka 30., ono ipak ne uključuje prepreke trgovini na koje se odnose druge odredbe Ugovora.

U stvari, budući da pravne posljedice primjene ili možebitne povrede različitih odredaba treba odrediti imajući u vidu njihovu osobitu svrhu u okviru ukupnosti ciljeva Ugovora, te posljedice mogu biti različite naravi, što znači da treba razlikovati njihova odnosna područja primjene, osim kada je riječ o slučajevima koji mogu istodobno potpasti pod područje primjene dviju ili više odredaba prava Zajednice.

Tako se na fiskalne prepreke ili mjere s istovrsnim učinkom na koje se odnose članci 9. do 16. te članak 95. Ugovora ne primjenjuje zabrana iz članka 30.

10 Isto tako činjenica da sustav državnih potpora ili potpora iz državnih sredstava može, samim time što pogoduje određenim nacionalnim poduzećima ili proizvodima, otežati, barem neizravno, uvoz sličnih ili konkurentskih proizvoda podrijetlom iz drugih država članica nije sama po sebi dovoljna da se potpora kao takva izjednači s mjerom s učinkom istovrsnim količinskom ograničenju u smislu članka 30.

- 11 Nadalje, kao što proizlazi iz članka 92. stavaka 1. i 3. te članka 93. stavka 2. trećeg podstavka, nespojivost potpora sa zajedničkim tržištem, kako je određeno člankom 92. stavkom 1., nije ni apsolutna ni bezuvjetna.

Ne samo da su člankom 92. stavkom 2. predviđene iznimke, nego i članak 92. i članak 93. daju Komisiji široku diskrecijsku ovlast, a Vijeću široke ovlasti u pogledu odobravanja državnih potpora odstupanjem od opće zabrane iz članka 92. stavka 1.

- 12 Iz svega navedenoga proizlazi da je namjera Ugovora, koji svojim člankom 93. predviđa neprestano preispitivanje i nadzor potpora od strane Komisije, da se do utvrđenja možebitne nespojivosti potpora sa zajedničkim tržištem dolazi, podložno nadzoru Suda, primjenom odgovarajućeg postupka za koji je odgovorna Komisija.

Pojedinci stoga ne mogu pukim pozivanjem samo na članak 92. osporavati spojivost potpore s pravom Zajednice pred nacionalnim sudovima ili od njih tražiti da u glavnoj ili sporednoj stvari odluče o možebitnoj nespojivosti.

Tumačenje članka 30. koje bi bilo toliko široko da se potpora kao takva u smislu članka 92. usporedi s količinskim ograničenjem iz članka 30. imalo bi za učinak izmjenu područja primjene članaka 92. i 93. Ugovora i uplitanje u Ugovorom usvojen sustav raspodjele nadležnosti uvođenjem postupka neprestanog nadzora potpora opisanog u članku 93.

- 13 Zabrana količinskih ograničenja i mjera s istovrsnim učinkom propisana člankom 30. Ugovora obvezna je i izričita a njezina provedba ne zahtijeva nikakvu drugu mjeru države članice ili institucije Zajednice.

Zato zabrana ima izravan učinak i stvara prava za pojedince koja nacionalni sudovi moraju štiti i to najkasnije do isteka prijelaznog razdoblja, odnosno do 1. siječnja 1970., kao što proizlazi iz odredbe članka 32. drugog stavka Ugovora.

- 14 Oni aspekti potpora koji su protivni konkretnim odredbama Ugovora, izuzev članaka 92. i 93., mogu biti tako tijesno povezani s predmetom potpore da ih nije moguće procjenjivati zasebno pa stoga njihov učinak na spojivost ili nespojivost potpore u cjelini nužno treba procjenjivati s obzirom na postupak iz članka 93.

Pa ipak, situacija je drukčija ako je prilikom analize sustava potpora moguće izdvojiti one uvjete ili elemente koji se, unatoč tomu što su dio tog sustava, mogu smatrati nepotrebima za ostvarenje njegova cilja ili za njegovo funkcioniranje.

U tom potonjem slučaju nema razloga da se na temelju raspodjele nadležnosti koje proizlaze iz članaka 92. i 93. zaključi da se u slučaju povrede drugih odredaba Ugovora koje imaju izravan učinak, na te odredbe nije moguće pozvati pred nacionalnim sudovima samo zato što dotični element predstavlja jedan aspekt potpore.

- 15 To što potpora sama po sebi obično uključuje neku zaštitu pa, posljedično, određeno cjepljanje tržišta na poduzeća čija proizvodnja ostvaruje korist od te potpore i poduzeća koja ne ostvaruju korist od nje, ne implicira da potpora proizvodi ograničavajuće učinke koji premašuju one koji su potrebni za to da potpora ostvari ciljeve koji su u skladu s Ugovorom.

To bi bio slučaj aspekta potpore kad se potpora dodjeljuje poduzećima koja uvezene proizvode nabavljaju posredstvom državnog tijela, ali se ne dodjeljuje u slučaju izravnog uvoza, ukoliko ova razlika nije očito nužna za ostvarenje cilja navedene potpore ili za njezino ispravno funkcioniranje.

- 16 Pa ipak, u odgovoru na drugo pitanje treba napomenuti da postojanje elementa u sustavu potpora koji bi mogao predstavljati mjeru s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje i koji nije potreban za ostvarenje cilja potpore, ne ovlašćuje nacionalne sudove da izjave da je sustav potpora u cjelini nespojiv s Ugovorom ili da posljedično zbog same te činjenice ocijene da su nameti kojima se financira ta potpora nezakoniti jer se njima financira potpora koja je nespojiva s Ugovorom.
- 17 Zato na prva tri pitanja treba odgovoriti kako slijedi: (a) članak 30. Ugovora ima neposredan učinak i svim subjektima prava Zajednice daje, najkasnije do isteka prijelaznog razdoblja, prava koja nacionalni sudovi moraju štiti; (b) potpore iz članaka 92. i 93. Ugovora ne potpadaju same po sebi pod područje primjene zabrane količinskih ograničenja uvoza i mjera s istovrsnim učinkom koja je određena člankom 30., ali se oni aspekti potpore koji nisu nužni za ostvarenje ciljeva potpore ili za njezino ispravno funkcioniranje a koji krše tu zabranu mogu zbog tog razloga smatrati nespojivima s tom odredbom; (c) činjenica da je neki aspekt potpore koji nije nužan za ostvarenje ciljeva potpore ili za njezino ispravno funkcioniranje nespojiv s nekom odredbom Ugovora, izuzev članaka 92. i 93., zapravo ne dovodi do nevaljanosti potpore u cjelini ni do nezakonnosti sustava financiranja dotične potpore.

Četvrto pitanje

- 18 Četvrtim se pitanjem pita „odnosi li se, u slučaju niječnog odgovora na prethodna pitanja, zabrana fiskalne diskriminacije koja je uvedena člankom 95. Ugovora i na posebne namete plative kako na domaću robu tako i na uvezenu robu koje ubiru subjekti javnoga prava na nižoj razini koji nisu država”.

Odgovor na četvrto pitanje ovisi o odgovoru na prva tri pitanja.

- 19 Budući da se članak 95. Ugovora odnosi na sve vrste unutarnjeg oporezivanja, činjenica da porez ili namet ubire subjekt javnog prava koji nije država ili da se on ubire za njegov račun te da je riječ o posebnom davanju ili davanju s posebnom namjenom ne sprečava da to davanje potpada pod područje primjene članka 95. Ugovora.

Peto i šesto pitanje

- 20 Petim se pitanjem pita postoji li „diskriminacija zabranjena člankom 95. Ugovora o EEZ-u u slučaju kada se gore navedeni nameti na domaće proizvode (u ovom slučaju tapete) obračunavaju na temelju cijene samog papira kao osnovne sirovine iako porezna osnovica za odgovarajući uvezeni proizvod proizlazi iz njegove ukupne vrijednosti; ukupnom vrijednošću uvezenog proizvoda smatra se cijena konačnog proizvoda koja je iskazana na računu (i koja, dakle, uključuje cijenu osnovne sirovine i dodanu vrijednost) uvećana za „troškove utovara, otpreme, posredovanja, osiguranja, prijevoza itd. do same granice čak i ako dotični troškovi nisu u cijelosti ili djelomično uključeni u račun prodavača”.

Šestim se pitanjem želi saznati „daje li se člankom 95. Ugovora uvoznicima proizvoda iz država Zajednice pravo zahtijevati povrat preplaćenog dijela dotičnog nameta od 1. siječnja 1962., datuma početka druge faze”, ako iz odgovora na peto pitanje proizlazi da je zabranjeno ubiranje nameta koje je diskriminirajuće zbog primjene više porezne osnovice pri izračunu davanja za uvezene proizvode.

- 21 U svrhu primjene članka 95. Ugovora u obzir treba uzeti ne samo stopu unutarnjeg oporezivanja koja se neposredno ili posredno primjenjuje na domaće i uvezene proizvode nego i poreznu osnovicu i detaljna pravila o ubiranju toga poreza.

Čim razlike u tom pogledu dovedu do toga da se u istoj fazi proizvodnje ili stavljanja na tržište uvezeni proizvod oporezuje po višoj stopi od sličnog domaćeg proizvoda, zabrana iz članka 95. je prekršena.

To bi bio slučaj kada bi obračun poreza ovisio o vrijednosti proizvoda te kada bi se u slučaju uvezenog proizvoda u obzir uzeli određeni elementi tako da se njegova vrijednost uveća u odnosu na odgovarajući domaći proizvod.

Činjenica da državna uprava raspolaže diskrecijskom ovlašću koja joj omogućava da u konkretnim slučajevima odobri umanjenje poreza i za domaće i za uvezene proizvode ne isključuje diskriminaciju nespojivu s člankom 95.

- 22 Kao što je Sud odlučio, zadnji put u presudi od 17. veljače 1976., predmet 45/75, Rewe, Zb., 1976., str. 193., članak 95. Ugovora ima izravan učinak i pojedincima daje prava koja nacionalni sudovi moraju štiti.

Međutim, na nacionalnom je sudu da u okviru nacionalnog prava odluči treba li smatrati da domaći porez koji je diskriminirajući u smislu članka 95. ne treba platiti u cjelini ili da ne treba platiti samo onaj njegov dio koji premašuje porez obračunat na domaći proizvod.

Troškovi

- 23 Troškovi vlade Talijanske Republike i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

u odgovoru na pitanja koja mu je rješenjem od 25. lipnja 1976. uputio Pretore di Milano (Italija), odlučuje:

- 1. Članak 30. Ugovora ima izravan učinak i svim subjektima prava Zajednice daje, najkasnije do isteka prijelaznog razdoblja, prava koja nacionalni sudovi moraju štiti.**

2. **Potpore iz članaka 92. i 93. Ugovora ne potpadaju same po sebi pod područje primjene zabrane količinskih ograničenja uvoza i mjera s istovrsnim učinkom određene člankom 30., ali se oni aspekti potpore koji nisu nužni za ostvarenje ciljeva potpore ili za njezino ispravno funkcioniranje a koji krše tu zabranu mogu zbog tog razloga smatrati nespojivima s tom odredbom.**
3. **Činjenica da je neki aspekt potpore koji nije nužan za ostvarenje ciljeva potpore ili za njezino ispravno funkcioniranje nespojiv s nekom odredbom Ugovora, izuzev članaka 92. i 93., zapravo ne dovodi do nevaljanosti potpore u cjelini ni do nezakonitosti sustava financiranja dotične potpore.**
4. **Budući da se članak 95. Ugovora odnosi na sve vrste unutarnjeg oporezivanja, činjenica da porez ili namet ubire subjekt javnog prava koji nije država ili da se on ubire za njegov račun te da je riječ o posebnom poreznom davanju ili poreznom davanju s posebnom namjenom ne sprečava da to davanje potpada pod područje primjene članka 95. Ugovora.**
5. **U svrhu primjene članka 95. Ugovora u obzir treba uzeti ne samo stopu unutarnjeg oporezivanja koja se neposredno ili posredno primjenjuje na domaće i uvezene proizvode nego i poreznu osnovicu i podrobna pravila o ubiranju toga poreza.**

Čim razlike u tom pogledu dovedu do toga da se u istoj fazi proizvodnje ili stavljanja na tržište uvezeni proizvod oporezuje po višoj stopi od sličnog domaćeg proizvoda, zabrana iz članka 95. je prekršena.
6. **Međutim, na nacionalnom je sudu da u okviru nacionalnog prava odluči treba li smatrati da domaći iznos poreza koji je diskriminirajući u smislu članka 95. ne treba platiti u cjelini ili da ne treba platiti samo onaj njegov dio koji premašuje porez obračunat na domaći proizvod.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 22. ožujka 1977.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: talijanski